

{ asteari zeharka begira } **Mikel Zubimendi**

Eraiki, kontatu eta gogoratu beharreko egun handia da

Gaur, 2017. urteko apirilak zortzi dituen eguna, ez da ohiko eguna. Poz betea ematen duen egun horietako bat da, handia, zoriontsu egotekoa, nork bere emozioei sueto bide ematekoa. Egin eta egitea nahi dutenen eguna da; ez, eginga egotea nahi dutenena. Baita kortasunaren ziurtasun faltsu, esfortzu propiorik gabe gauzak aurrera ateratzen diren uste ustelaren eta dena erremediorik gabekoa dela dioen ezkortasunaren artean, bien pasibotasun eta konplazentziaren aurka sortzen den esperantzarena. Etorkizuna nolakoa izango den aurretik ezin delako esan, zer gertatuko den ez dakigulako, baina guk idatz dezakegula ondo ikasia eta barneratua dugulako esperantzarena.

Giza-jendea kreatura konplexua da. Esperantza eta larri mina gure baitan batera existitu daitezke, gure azterketa eta mugimenduetan. Sentimenduak nahi eta ezinaren minetan eta amorruan sustraitu ditzakegu, baina, gero, ametsaren ildoan, bisio horrekin eta bisio hori konpartituz eman ditzakegu fruituak, misio horren zerbitzura. Hartzen diren erabakiak, egiten ditugun ekintzak ez dira bizi-rik daudenengan soilik bizi-tzen, hamarkada bat geroago inpaktua izaten jarraitzen dute jaiotzear daudenengan, nortasuna emanez, historia bat borobilduz.

Ildoa jorratu, hazia landatu eta, gero, uzta jasotzen da.

Ahal duguna egiten dugu. Eta egin dugun horrek imajina dezakeguna baino gehiago egin dezake datozen belaunaldien alde. Hazia landatu eta zuhaitza hazten da bertatik. Fruitua, itzala, bizilekua, hazi berriak, basoa, su berriak pizteko egurra edo etxea emango dizkigu. Zuhaitza pertsona baino gehiago biziko da. Eta berdin ideiak, apustu politikoak, bizi-borroka bateko konpromisoak. Gure aberriaren txikia eta mundua alda dezakete, egin dezakeguna egiten badugu, gure arteko onenak aitzindari, gu guztion onena ateratzen badugu. Egiten dugun horrek gero egingo duena gure gain ez dagoen arren.

Esanahiz betea da gaurko eguna. Herrian sortu zena herriak birstortuko du. Modelo zehatz eta fotokopiatu bati jarraitzeke hasi zena, manualetan ez zegoen modelo herri-tar batekin bukatuko da. Ondo, sendo eta hamarkada batzuetarako ireki zena, ondo ixten ari da, oraindik irekita

dauzkagun zauriak ixteko lagungarri, aukera berriak irekitzeko energien askatzaile. Behinola, askok eta askok imajinatu zutena, Iruñeko Foru Monumentuaren pean, Euskal Herriko nazio instituzio goren baten aurrean, okasiorako txapela eta dotore-dotore jantziz irudikatutakoa, ez da izango. Baina gaur izango dena, bere eredu, modu eta mezuekin ederra izango da oso.

Ez da bere baitan iraultza bat izango. Baina onura kolateral eta zeharkako ondorio handiak izango ditu. Kutsakorra izango da, zentzu onean kutsakor, ideala, esperantza eta kuraia kutsatuko dituelako. Historia bat borobilduko du, eraiki, kontatu, gogoratu eta ospatu beharrekoa, eta gure historia horren kontalariak, mezulariak, izateak eguneroko lanaren ardatz izaten jarraituko du.

Falta direnak, borrokan eroriak eta gatibuak, gogoan izateko eguna da. Haien ausentzia gertuko presentzia, haien ekarria nabarmentzeko, aurrera begira jartzeko egu-

Egingo dugun horrek gero egingo duena gure gain egon ez arren, gure onenaz ildo aurreratuz ahal duguna egiten bada, haziak zuhaitza emango du. Eta honek, fruitua, itzala, basoa, etxea, su berrietarako egurra

na. Gaur ez da ezer amortizatzen, historia oso bat kapitalizatzeke palanka berri eta indartsu bat ezartzen da.

Gaur ikusiko dena posible egin duten guztien lana aitorzeko eguna da. Egunkarietan atera ez arren, ezker abertzalean isil-isilik, egoera zail askoan, munduko pazientzia iraultzaile guztiaz jardun direnen lana aitorzeko. Gaurko eguna herriari itzuliz, herriartuz, herria hartzaile eta berme bakar hartuta, Ipar Euskal Herriko anai-arreben jokabidea eskertzeko. ETaren hitza beti hitz, bere jardun osoan hitzezkoa izan dela azpimarratzeko. Gaur, euskaldunok, arma kimikoen eraso eta misil nuklearren proben berriez lepo dugun mundura zabaltzen dugun mezua balioan jarri beharrekoa da. Gaur pozik egon eta ospatu behar den eguna da. Bihar, hortzak izerdi, lanari indarberrituta ekiteko eguna izango da. Izorra daitezela etsaiak eta tristeak, bejondeiola Euskal Herriari. •

NAFARROAKO BERTSOLARI TXAPELKETA

Asteburu bereziko agendan, Iruñeko Anaitasunako finala

📁 **BERTSOLARITZA** / Amagoia Mujika Telleria eta Maider Iantzi Goienetxe

•**Argazkiak:** Nafarroako Bertsozale Elkartea

Hain berezi datorren asteburuko agendan, Nafarroako Bertsolari Txapelketak ere badauka bere tarte. Anaitasunako kiroldegian dago jarria hitzordua, arratsaldeko 17:00etatik aurrera. Zortzi gizonezko arituko dira lehian, horietatik zazpi aurreko finalean arituak. Xabi Maia

elizondoarra izango da finalista berri bakarra. Txapela, baina, emakume baten eskutik jasoko du txapeldunak: Luzia Goñi Oliasek, duela 89 urte Aizarotzen jaiotako bertsolariak, jantziko dio. Plazarik izan ez duen emakume belaunaldi oso bat igoko du oholtzara berekin Luzia Goñik.

Bera da egungo Nafarroako txapelduna. 2015ean, bizi egoera oso berezi batean, final ahaztezina josi zuen Elizondoko plazan. Bere gogo-aldartera bildu zuen plaza guztia, bertsolaritzan batzuetan gertatzen diren une magiko horietako bat sinatuz. Gorritiarrak (1987) baditu Nafarroako beste bi txapel (2010 eta 2011). Txapelari begira baino, bere barrura begira dago.

Zer moduz sentitu zara aurten txapelketan?

Gurea lehen saioa izan zen eta sintonia entzun arte kostatu egin zitzaidan sartzea. Finalera begira, egia esan, ilusio eta indar dezenterekin sentitzen naiz. Baina finala beti da berria eta ez dakizu sekula nola erantzungo duzun. Ilusionatuta nago, nahiz eta bertsolariak beti dituen barne kezka batzuk.

Elizondoko finala oso berezia izan zen. Anaia galdu berria zenuen eta barrura begirako momentu batean harrapatu zintuen. Zein unetan zaude orain?

Elizondokoa oso berezia izan zen, egoera zena zelako eta bertsotan inoiz egin ez nuen moduan egin nuelako. Bertsotan egin nahi nuen eta hortik aurrera igual zitzaidan frontoitik atera eta elurra edo eguzkia ari zuen. Azken bi urteak gogorrak izan dira, bizitzak astindu dezentekoa eman digu eta hortik edaten ari gara etxean. Bertsotan ere hortik ari naiz. Ni ez naiz lehengoa eta egoera berri hau nire bizitzara egokitzen ari naiz. Bertsoa nire bizitzaren parte denez, bertsoa ere egokitzen ari naiz. Ez modu kontziente batean, baina ni konturatzen naiz

JULIO SOTO EZKURDIA

«Lazkao Txikik bazuen liburu bat; ‘Irriz eta malkoz’. Bertsoa horrela bizi izan dut azken bi urteotan»

sentsazio desberdinak ditudala batzuetan oholtzan, gauza desberdinei kantatzeko beharra dudala... Azken bi urteetan bidetxo batean nator eta bide horretan harrapatzen nau txapelketak.

Bertsoak lagundu al dizu bide horretan?

Bertsoak lagundu dit etxetik ateratzen eta nire burua zutik eusten. Azkenean bertsoa

«Ni ez naiz lehengoa eta egoera berri hau nire bizitzara egokitzen ari naiz. Bertsoa nire bizitzaren parte denez, bertsoa ere egokitzen ari naiz»

jendaurreko zerbait da eta, normalean, dolu-prozesu bat bizi duzunean ezkutatzeko joera izaten duzu. Bertsoak behartu nau jendearen aurrean jartzen eta askotan umore giroan egoten. Bertsoa lagungarri izan zait bide honetan. Egia da, hala ere, askotan mesede egin didala baina beste askotan oso gordina egin zaidala bertsotan ari beharra eta jendaurrean jarri beharra. Lazkao Txikik bazuen

liburu bat, “Irriz eta malkoz” izenekoa. Bertsoa azken bi urte hauetan horrela bizi izan dut. Jendaurrean jartzeak beti jaten zaitu pixka bat, baina egia esan bertsolari eskertu samarrik nago bide honetan lagundu didalako.

Irriz eta malkoz diozu. Baina aspaldian zaila da Julio Soto irriz ikustea.

Egia da aspaldi samarrean nahiko serio nabilela, baina ez da nik aukeratu dudan zerbait. Gauza gogorra da etxean pasa zaiguna, jendearentzat denbora azkar pasatzen da, baina horrelako zurrumbilo batean sartzen zarenean, bizitzak horrelako astinaldia ematen dizunean, zure erlojuak mantso pasatzen dira. Jendeak nahi izaten du zure ezpainetan irria lehenbailehen ikusi, baina zuk denbora behar duzu. Nik denbora behar dut oraindik, bide luzea geratzen zait. Pentsatzen dut irribarrea gero eta gertuago izango dudala eta agian larunbatean inoiz baino irri gehiago egingo dut.

Asteburu oso berezia da.

Bai. Pentsatzen dut bertsolariak eta ingurua markatuko dituela asteburu berezi horrek. Pentsatzen dut jendea Baionara begira egongo dela goizetik eta biharamunean Korrika izango da. Ez da jakiten horiek mesedetan edo kaltetan izango diren, baina egia da emozio aldetik jendearentzat asteburu oso berezia dela. Jendea emozionatuago egongo da. Ni saiatuko nintzateke arreta gugana ekartzen eta bertso onak eskaintzen. Horrela egiten badugu, seguru jendeak erantzungo duela.

Bera da finalista berri bakarra (Elizondo, 1981). Gainontzeko zazpiak duela bi urte ere finalean izan ziren. Badaki fokuak gainean izango dituela, finalista berriaren etiketa kopetan itsatsita igoko dela oholtzara, eta hain justu horren kontra egin nahiko luke. Alegia, ez dadila igarri aurretik final batean egon gabea dela. Eta, ahal bada, ezusteko ederren bat eman dezala, «gogoan hartzeko moduko aleren bat». Xabi Maia finala bizitzen saiatuko da, «gutxitan izango dudalako horrelako aukerarik».

Zer moduz pasatu duzu final bezperako astea?

Penitentzia aste hau, ezta? [barrez]. Baditut barruan bueltaka dabiltzan mamutxoak eta barne beldurrak; ea prestatuta nagoen horrelako plaza handi bati aurre egiteko... Hori da buruan darabilan ardura edo kezka. Espero dut baietz. Ni saiatuko naiz final duin bat egiten. Postuak ez nau arduratzen, dagoeneko nire helburuak ondo beteta daude. Baina saiatuko naiz eguna bizitzen eta finala gozatzen, ez dadila di-da pasatu ni konturatu gabe. Ez nuke finala zukutu ez dudan sentipena izan nahi.

Finaleko aurpegi berri bakarra.

Duela bi urteko finaletik zazpik errepikatzen dute eta ni naiz aurpegi berri bakarra. Badakit jende askok ez nauela ezagutzen eta ez nauela sekula entzun kantuan. Gustatuko litzaidake zeozer ona eskaintzea. Oholtzara igo, lehenengo dardarizoa pasa eta bertsotan egitera, hori da buruan daukadana. Nirea eman nahi dut eta lortzen badut, gustura geratuko naiz.

Lehen plaza, 2010. urtean. 2013an, lehen txapelketa, 2015ean, bigarrena eta, 2017an, lehen finala.

Baztango bertso eskola 2009. urtean sortu genuen eta helduak ginen denak. Ni 29 urterekin hasi nintzen bertsotan. Bertsoszalea banintzen, baina bertsotan egiteko aukerarik ez nuen sekula

XABI MAIA ETXEBERRIA

«29 urterekin hasi nintzen bertsotan Baztango bertso eskolan»

izan, hemen inguruan ez genuelako bertso eskolarik. Ez geneukan bertsoa egiteaz jakintza minimorik. Bertsoszaleak ginen eta elkartu egin ginen. Astean behin geratzen ginen lagun kuadrilla bertsoaren aitzakian. Ez genuen inongo helbururik, pixkanaka pausoak ematen hasi ginen eta 2010ean izan zen nire lehen plaza, baina oso etxeko giroan. Azkenean, baina, zurrumbilo horretan sartu ginen eta pentsa noraino iritsi naizen aurtan.

Berandu deskubritu zenuen barruan daukazun bertsolaria.

Saltsa aunitzetako perrexila izan naiz ni eta asko mugitu izan naiz, batez ere kirolaren inguruan. Futbolean entrenatzailea izan naiz urte askoan, goi mailako tituluak dauzkat. Horrek denbora asko kentzen zidan eta agian ez nien denbora nahikorik eskaintzen nire gainontzeko zaletasunei. Heldutasunera iritsita, gauzak

garbiago ikusten dituzularik bizitzan, konturatzen nintzen beste har bat sortzen zitzaidala buruan. Futbolarekin lasaixeago nengoela, burutu nahi nituzkeen beste gauza batzuei hasi nintzen arreta jartzen, nire erronka txikiei. Eta bertsoari orduan lotu nintzaion. Bertsolari berantiarra, beraz. Baina bertso munduan adinik ez dagoenez...

Jarraitzen duzu futbolaren munduan?

Hamar urtez ibili nintzen erregional eta hirugarren mailan entrenatzen. Asteburuetan dena pilatzen zitzaidanez, erabaki nuen batean edo bestean zentratu behar nuela. Eta erabaki nuen bertsoarekin pasatu nahi nituela nire egunak. Azken hiru urteetan futboletik pixka bat apartatu naiz –gutxienez eguneroko lan horretatik– eta bertso munduan sartu naiz gehiago. Ni gauza batean sartzen naizenean buru-belarri sartzen naiz. Gauzak erdizka egin baino,

nahiago izaten dut ongi egin eta eskatzen didan denbora eskaini. Orain bertsoari eskaintzen diot nire denbora eta gustura nabil.

Futbola eta bertsolaritza. Oso desberdinak al dira bi munduak?

Oso desberdinak. Bertsotan bakarkako lanak eta etxean egin beharreko lanak garrantzia handia daukate, nahiz eta gero astero bildu lagunekin bertso eskolan aritzeko –batez ere txapelketa garaian–. Baina bertsoa bizitzeko modua oso pertsonala da. Futbolean, berriz, ez, taldearen garrantzia nabarmena da. Nire izateko moduan oso era desberdinean eraman ditut bi gauzak. Ez diet modu berean aurre egiten futbolari eta bertsolaritzari.

Bertsolaritzan ere talde lana egiten da, ezta? Badago ardura kolektibo bat saio guztien aurretik.

Bai, eta horretan sakondu beharko litzateke gehiago, nire ustez. Asteon finalisten artean aipatzen aritu gara zein garrantzitsua den oholta baten gainean bertsolarien arteko konplizitatea transmititzen asmatzea. Ondokoari entzun, haren elkarrizketari jarraitu, adarra jo elkarri... hori transmititzen asmatzen denean izugarria da. Akaso, txapelketa ez da konplizitate hori plazaratzeko plaza errazena, norberaren helburuak hor daude, *puntitis* deitzen duguna hor dago... Baina lortzen denean, izugarria da, bai bertsolariantzat, baita entzuleentzat ere.

Nolakoa izan da aste honetako zure beroketa?

Mendi bueltaxka batzuk eta kirola egin. Aurtan mendiarekin eta paseoan egin ditut nire entrenamendurik onenak, tarteka bertsoren bat botaz. Saiatuko naiz nire burua Anaitasunan kokatzen, nire buruan proiektatzen, gero hara iristean kolpea ahalik txikiena izan dadin. Uste dut lanketa handiena egina dagoela eta azken egunetan ez dut gauza arrarorik egin nahi izan.

AIMAR KARRIKA IRIBARREN

«Ez dakit buruak zer duen, batzuetan bertsotarako dago eta bertzeetan ez.»

Hirugarren finala du gaurkoa (Auritz, 1988) eta aurreko bietan bezala, finalisten artean gazteena izango da Aimar Karrika. Bera, baina, hazi egin da bertsolari bezala aurreko bi finaletatik, batez ere bere buruari «bertsolari» izatea baimendu dionetik.

Kontziente da asteburu berezia datorrela, eta bertsozale asko egongo direla begi bat oholtzan eta bestea sare sozialetan. Errealitate horretan Nafarroako finala txertatzen asmatzea izango da gakoa, Karrikaren ustez.

Zer moduz zaude?
Ongi nago. Finalaren bezperako astea gorabeheratsua izaten da, gora eta behera ibili behar izaten dudalako lanean eta tenplez ere berdintsu ibiltzen naizelako. Baina nahiko lasai nago.

Zure hirugarren finala. Zein asmo, gogo, erronka?
Ez dut sentitzen ardura handiagoa dudarik hirugarren finala delako. Lehen nahiko azaletik pasatu nuen, ez dakit prest ote nengoen orduko Anaitasunari aurre egiteko. Bigarrena, Elizondon, hobexego

Hirugarren finala izango du gaurkoa, aurretik 2009. urtean eta 2015ean iritsi baitzen txapelketaren azken geltokira zubietarra (1979). Txapelketa honetan hotz samar geratu izan da saio batzuetan eta finala baliatu nahiko luke sentsazio hori erantzeko. Umorea eta freskotasuna jantzi nahiko lizkioke finalari.

Zer moduz finaleko astea?
Nahiko lasai, momentuz. Final bezperako prentsaurrekoak eta bazkariak izan ditugu eta bertsotan nahi baino gutxiago egin dugu, akaso. Egia da, gainera, fase bat bukatzen denean hustualdi moduko bat sentitzen dugula eta igual egun batzuetako atsedena hartzea komeni izaten da, gero berriz indarrez hasteko.

Nola sentitu zara txapelketan?
Urtero bezala, izena emateko orduan pereza sentitu nuen. Urrian ematen dugu izena eta oraindik urruti ikusten da

txapelketa. Joanes Illarregirekin eman nuen izena eta, aitzakia horretan, ilusio handiz abiatu nintzen txapelketan. Nik ere banuen gogo. Lehenbiziko saioan ondo sentitu nintzen. Nire ustez, txukun aritu nintzen, baina gero jendeak ez zuen hala uste. Gero, finalerdikoan, han ginen denok sumatu genuen nahiko giro hotza. Ez dakit aretoagatik edo zergatik, baina giro hotza izan zen han. Bestetik, presioa ere sumatu dut. Beste urte batzuetan ez dut halakorik sentitu, lasaiago ikusten nituen bazterrak eta aurten sentitu dut lotuta ibili garela. Iruditu zait taldea osatzen ere ez dugula asmatu, bakoitza bere horretan

ANDER FUENTES MUJICA «ITTURRI»

«Asteburu honetan gauza asko ditugu esateko, ospatzeko eta aldarrikatzeko. Ea ez zaizkigun pilatzen»

«Behin finalean sartuta ni, behintzat, asko lasaitu naiz, aurrerago ez dagoelako beste faserik jokoan. Bertsotan ongi aritu nahi nuke eta lagunekin ofizio onak osatu»

eta bere pentsamenduetan ibili da. Ea finalean lortzen dugun horri buelta ematea.

Hotz samar sentitu zara, beraz.
Bai, ariketa guztietan nahiko hotz hasi naiz, nahiz eta gero ondo sentitu naizen. Eta iruditu zait lagunen arteko giroa ere hala izan dela. Ez dakit, akaso, nik sumatu dut horrela.

Finalean gauza horiei buelta eman behar.
Behin finalean sartuta ni, behintzat, asko lasaitu naiz, aurrerago ez dagoelako beste faserik jokoan. Bertsotan ongi aritu nahi nuke eta lagunekin ofizio onak osatu. Ondo pasatzea

eta jendeak disfrutatzea da nire helburua finalean, ez dut beste erronkarik.

Aurreko finalak nola gogoratzen dituzu?
Lehenengoa hasi berritan izan zen, 2009an. Nahiko oroitzapen ona daukat, hala ere; inkontziente samarra nintzela uste dut eta gozatu egin nuen. Lasai ibili nintzela eta azkar pasatu zela daukat gogoan. Duela bi urteko finalaz ere oroitzapen ona daukat. Final polita atera zen. Aurtengoan lasai egon nahiko nuke eta presaka ez ibiltzea. Batzuetan, akaso, gaia gainetik kentzera joaten naiz, azkar bukatzera.

joan zen. Eta, oraingoan, ez dakit. Txapelketa hau bide baten hasiera bezala hartu dut, barrura begira jartzeko eta zer egin nahi dudan zehazteko. Beldurrak kendu eta bertsotan egitera noa. Sinplea dirudi erantzunak, baina, benetan, horretara noa. Dena aherentzia, gaia entzun eta erantzutera.

Batzuetan finala gainetik pasatu zaizun sentsazioa izan omen duzu. Lehen finalean horrela izan zen, tenplerik ez, maila ere ez dakit banuen... ez nintzen han izan. Oraingoan ikusiko, horrelako saioei neurria hartu diedalakoa nago... ea zer ematen dudan gaurko finalean.

Kostatu egin omen zaizu «bertsolari» zarela onartzea. Zergatik? Beldurrengatik izango da, besteek bertsotan zenbat egiten duten ikusita... Ez dakit zehazki zergatik, baina kostatu egin zait neure buruari bertsolaria naizela

onartzea. Bertsolaritza oso plazeretik eta oso gustura bizi dudan mundua da, baina errespetu handia ere ematen dit eta horregatik, beharbada, ez diot neure buruari baimendu bertsolari izate hori. Aurten aldatu dudan gauzarik garrantzitsuena hori izan da: onartzea banabilela eta nabilen horretan ahalik ondoen aritu nahi dudala.

Erabat bertsoaren munduan zabilta, irakaskuntzaren alorrean. Zazpi urte daramatzat Ipar Euskal Herrian bertso eskolak ematen; Hendaia, Baiona, Kanbo, Hazparne... Hezkuntza arautuan eta hortik kanpo, denetarik. Seaskan gabiltza, eskola elebidunetan ere bagabiltza, baita bertso eskoletan ere.

Anaitasuna plaza ederra da, ezta? Oroimenetik baino, Elkarrekin egin duen bideotxo batetik

«Bertsolaritza plazeretik eta gustura bizi dut, baina errespetu handia ere ematen dit. Horregatik, beharbada, ez diot neure buruari baimendu bertsolari izate hori. Aldatu dudan gauzarik garrantzitsuena hori izan da: onartzea banabilela eta nabilen horretan ahalik ondoen aritu nahi dudala»

ikusten dut Anaitasuna. Plaza ederra da, bildua, gertukoa, jende asko bilduko da... Duela bi urte Elizondon izan zen finala eta Anaitasunak handiagoa ematen du, nahiz eta akaso jende kopuruz berdintsuak izan. Baina Anaitasuna plaza ederra da, errespetu pixka batekin kudeatu beharrekoa.

Nola kudeatzen duzu urduritasuna? Nik ere ez daukat oso garbi [barrez]. Ez naiz patxadatsua, baina azken bi saioetan tenplez lasai ibili naiz, ongi. Ez dakit buruak zer duen, batzuetan bertsotarako dago eta bertzeetan ez. Hori da kontua. Horrek zalantza batzuk sortu izan dizkit bidean, baina ikusiko da.

Zortzi finalistetatik zazpi errepikatzen dira. Eta emakumerik ez dago. Normalean zaila izaten da finaletan ezusteko handiak gertatzea. Baina txapelketa honetan ikusi denez, belaunaldi

berriak badatoz atzetik bultzaka, eta indartsu, gainera. Badira aurretik txapelketa batzuk egin dituzten bertsolariak, nabarmen maila bat gora egin dutenak. Eta badira txapelketan sartu berriak, Joanes Illarregi kasu, oso ongi aritu direnak. Belaunaldi berriak badatozela ikusi da eta ea bi urte barru ez naizen berriro finalista gazteena.

Asteburu berezia dator, gertaera garrantzitsu asko Euskal Herrian. Hala da, eta ez dakit hori onerako izango ote den. Telefonoak itzaltzeko esaten da bertso saioetan, baina itzali-itzali inork ez du itzaliko. Bertso tarteetan asko begiratuko zaie sare sozialei, seguru. Ea asmatzen dugun hor txertatzen.

Final bezperako egunak nolakoak izaten dira zuretzat? Ez dut gehiegi sinesten errutina horietan. Bertsotan bezala, nire egunerokoa inprobisatzea gustatzen zait.

Patxada nahikoa eduki nahi nuke ariketa bakoitzari merezi duena emateko.

Zortzi finalistetatik zazpi errepikatzen duzue. Denak gizonezkoak. Baina belaunaldi berriak ere hortxe geratu dira, finalaren ateetan, eta tartean emakume bat. Duela bi urte ere hala gertatu zen eta batzuk desilusionatuta sumatu ditut horregatik. Baina, orokorrean, txapelketa honetan iruditu zait gazte batzuek salto handia egin dutela. Ez dira iritsi finalera akats txikiengatik. Egia da polita litzatekeela finala aldatzea, gazteak sartzea, emakumeak... momentuz horrela gaude. Ea pixkanaka aldatzen den finaleko panorama, bestela seinale txarra izango litzateke-eta. Pentsatzen dut datozen urteetan aldaketak izango direla.

Zer eman nahiko zenioke finalari? Lehen esan dizudanez, saio

batzuk hotzak izan direla iruditu zait, umorea falta izan zaigula. Askotan txapelketako estiloa oso dramatikoak izaten da, gaiak ere horrelakoak izaten dira eta guri

burua txip horrekin jartzen zaigu. Umora eta freskotasan pixka bat sartu nahiko nuke finalean, elkarri erantzunez eta zirikatzuz. Saioa bizi joan dadila.

Hori gustatuko litzaidake. Zailagoa da barre eragitea negar eragitea baino. Ea finalean asmatzen dugu barre eragiten.

Nola pasatzen dituzu final bezperako egunak? Ez dut plan berezirik izaten. Joanes Illarregirekin elkartu naiz bertsotan egiteko, mendi bueltaxkaren bat eman... baina normaltasunez bizi ditut egunak, etxean umeekin ere nahiko lan izaten dut-eta. Normaltasunak mesede egiten dit eta, gainera, ez pentsa denbora asko daukadanik normaltasun horretatik ateratzeko. Bertsoari begira, gustatzen zait gai batzuen inguruan pentsatzea, puripurian dauden gaiak begiratzea.

Asteburu berezia. Oso asteburu berezian egokitu da finala, gauza asko gertatuko dira inguruan. Guretzat, igual, gehiegi. Baina horrela tokatu da finala eta aurrera egin behar. Asteburu honetan gauza asko ditugu esateko, ospatzeko eta aldarrikatzeko Euskal Herrian. Ea neurria hartzen diegun eta ez zaizkigun gauza horiek denak pilatzen.

«Ongi, ongi nago. Finalerdien ondorengo astea tentsioa gainetik kentzen pasatu nuen, bestondo gisako batekin, baina bestondo ona, eta orain hankak lurrean jartzen ari naiz», adierazi digu ahots alaiz Julen Zelaietak (Bera, 1980) Anaitasunan emandako prentsaurrekotik bueltan. «Argazkiak atera ditugu, finalista guztiak elkarrekin egon gara, eta orain berriz ere zentratzea eta finalari esperatzea tokatzen da».

Denak elkartzeak lagunduko du, ezta?

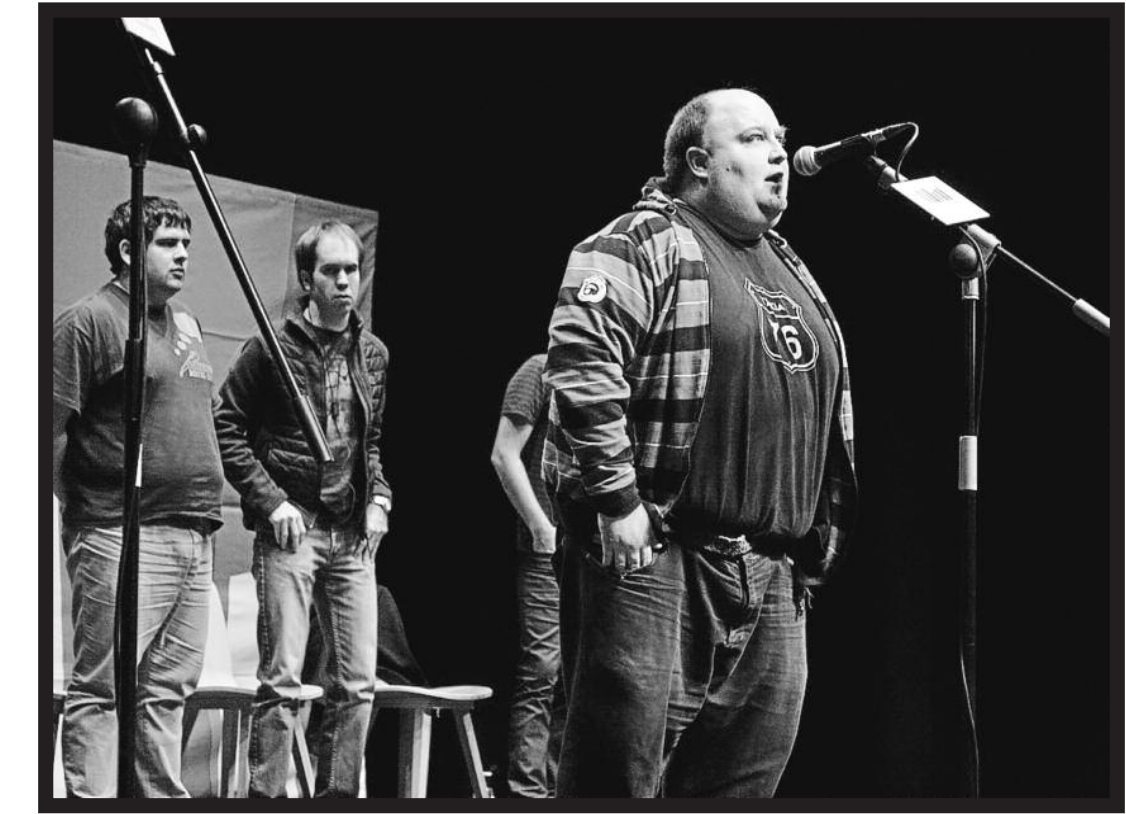
Bai, badira lau bat final aitzinetik elkartzen garena. Batera egon, otordu bat egin... Aurten ezin izan naiz bazkaltzen gelditu lana nuelako eta han utzi ditut denak. Polita da. Piña pixka bat egin, elkarri animoak eman...

Nola ikusten duzu zortzikotea?

Aldaketa bakarra dago orain dela bi urtetik. Oskar Estanga falta zaigu eta Xabi Maia sartu da. Estangaren falta sumatuko ote den umoreari begira, saio atseгина izateari begira... Baina Xabik ere ongi egingen du eta bertzeok, duela bi urte bezala, bakoitzak gurea ematen badugu, saio oso bat egingen dugu.

Ez dakit konturatu zaren finaleko beteranoena zarela.

Bai, bai, bai, konturatu nintzen [dio irriz]. Gainera, banekien aurten pasatzea lortzen baldin banuen hamargarrena izanen zela. Berez ez dut presiorik izaten azkeneko urteetan, lehen bezainbertze ez. Baina aurten banuen, bereziki horregatik. 'Ez duzu deus galtzeko' erraten nuen. Baina barrenetik pentsatzen nuen: 'Hamargarrena nahi dut'. Eta beteranoena naiz, bai. Ez dakit hori ona edo txarra ote den. Beterano hitza ez zait buruan sartu orain arte. Txapelketan uste dut bigarren edo hirugarren beteranoena naizela eta finalean lehenengoa. Duela bi urte ere hala nintzen. Ez nuen espero hain agudo izatea, lehen txapelketa atzo egin nuen-eta. 99a zen, baina, atzo. Orduan Manolo Arozena, Bittor Elizagoien, Jean Louis Laka, eta

JULEN ZELAIETA IRIARTE

«Aitzineko finala ez zela kasualitatea izan berresteko ardura dugu»

Fermin Mihura zena ziren beteranoak. Horien beterania urruti ikusten duzu, baina urteak pasatzen direla, hori da kontua.

Zenbat urte zenituen lehendabiziko finalean?

22 urte nituen. Ordutik bertsolaritza lantzen joan gara. Landu behar izan dugu, finalean sartzea ez delako batere gauza erraza azkeneko urteetan.

Aurkezpenean nabarmendu duzue, inoiz baino parte-hartzaile gehiago izan ditu aurtengo txapelketak. Nafarroako bertsolaritzaren sasoiaren erakusle?

Bai. Inoiz baino parte-hartzaile gehiago izan dira aurten. Halere, azken txapelketarekin konparatuta lehendabiziko hamarrak, Estanga eta Xabi Maiaren aldaketa hori kenduta, berdinak gara. Orduan, kopurua handitu da baina ea hor gabiltzanak, batzuk behinik

«Banekien pasatzea lortzen banuen hamargarrena izanen zela. Manolo Arozena, Bittor Elizagoien... Horien beterania urruti ikusten duzu, baina urteak pasatzen direla, hori da kontua»

behin, bidaltzen gaituzten! Falta dena da kantitateari kalitate pixka bat eranstea.

Ze jarrera eta helbururekin joanen zara Anaitasunara?

Finala ze plaza polita den ikusita –Anaitasunan kantatzea ez da egunero duzun aukera bat– aprobetxatzea eta nire saioa egitea dut helburu. Zortzi bertsolari gara, bakoitzak gure bertsokera dugu. Bakoitzak bere lana egin behar du eta ni nirea egitera joanen naiz. Badakit zer den nik finalean egin beharrekoa. Bertze finaletan ere hala egin dut. Irakurketa bat egin eta galdetzea ea zer egiten ahal dudan, zer aportatzen ahal diodan finalari, eta horren arabera saio oso bat egitea, jendeak gogoan hartzeko moduko saio atsegin bat.

Nola joan da zuretzat orain arte txapelketa? Nola sentitu zara egindako saioetan? Txapelketa berandu samar zenez

aurten, prestaketa ere berandu hasi nuen, nahi baino beranduago, eta Iruritako final laurdenera joan nintzen pentsatuz: 'Ikusiko dugu zer egiten dugun'. Proban jarri nuen neure burua. Finalaurrekoetara bitartean hiru aste nituen prestaketak sakontzeko, ez nuen gauza handirik egin eta Iruritara bezala joan nintzen: 'Botako ditugu hamahiru bertsoak, atera dadila atera behar duena'. Iruritan ongi sentitu nintzen; Agoitzen, berriz, gaizki. Bosgarren bertsoan ustez hanka sartze bat egin nuen. Erraten digute bertso bat txarra botata ere segitzeko, hurrengoak inporta duela, baina puntuak jokoan daudenean zaila da eta kosta zitzaidan buelta ematea. Nolabait eman nion eta bukaeran puntuak adituta, gustura. Baina saioan sufritu nuen. Ez dut uste finalaurreko batean hainbertze sufritu dudanik. Ez saioan bertan eta ez aitzineko egunetan. Tentsioan egon nintzen eta ez dakit zergatik. Neure buruari erraten nion: 'Ez bazara pasatzen, astelehenean lanera joan behar duzu berdin-berdin. Lehen ere egon zara finaletik kanpo'. Baina halere bazegoen hor pasatu beharra.

Ez da gehiago presionatzeagatik, baina Euskal Herriko txapelketarako bost txartel ere jokoan daude.

Sailkatuz gero ilusioa egingen lidake. Behin kantatu dut, 2005ean, eta ez nuen gustura harrapatu neure burua, nahiz eta kanpotik erran saio polita egin nuela. Pasatuz gero aukera izanen nuke arantza ttiki hori kentzeko. Baina ez dut horretan pentsatu behar. Lehentasuna Nafarroako final polit bat egitea da, entzuleak asetzea, nire saioa egitea. Gero bertze bost joaten badira, doazela, seinale ona izanen litzateke. Ea saio polita ateratzen den. Duela bi urte aipatu ziguten denok eman genuela gurea. Jendea sentsazio onarekin gelditu zen eta hura ez zela kasualitatea izan berresteko ardura dugu. Bertze pauso bat eman eta errateko: 'Bai, bertsoak goiti egin du Nafarroan'.

XABIER TERREROS GARTZIA

«Gaiei buruz gogoetan pasatu dugu kantuan baino denbora gehiago»

Gogotsu, kontent eta ilusio handiarekin harrapatu dugu Xabier Terreros (Lesaka, 1981). «Komeni da burua tentsio puntu batekin egotea, azkar joateko. Ez diot beldurrik horri eta horren zain ere banago, neure burua lasaiegi ikusten dudalako. Tentsioa etorriko da bai ala bai. Beraz, ongi».

Zein asmo dituzu finalerako? Badakit klasiko bat dela, baina nire hoberena ematea dut helburu. Ofiziotan elkarrikketa ederrak osatzea gustatuko litzaidake. Gai aunitz suertatzen ari dira gogoetarako eta norbere pentsaera, ideologia eta mundua ikusteko eta ulertzeko manera, zeharka bada ere, sartzeko aukera ematen dutenak. Bertso eskolan gaien inguruko gogoetak eta iritzi trukaketak egiten pasatu dugu ziurrenik kantuan baino denbora gehiago. Hortaz, gustatuko litzaidake halako elkarrikketa goxo batzuk osatzea. Gero, bakarkako lanetan, ea zein den gaia eta norberetik kantatzeko aukera dagoen. Nik ongi pasatu nahi dut. Orain dela bi urte izugarri disfrutatu nuen. Badakit ordukoa errepikatzea zaila izanen dela, atmosfera izugarri berezia zegoelako, baina gustatuko litzaidake aurten ere irribarre handi batekin ateratzea.

Gaiak aipatu dituzu eta interesatzen zait hori, aldatzen doazelako. Bertsogintza aldatzen ari den bezala, gaiak ere bai. Batzuetan potoloak dira, potoloegiak ere bai. Hizketarako zalantzak edo kontraesanak sortzen dituztenak. Haurdunaldi subrogatuarena datorkit burura. Ostatu batean zerbeza batekin aritzeko ere mila ertz ditu. Bertsogintzaren bilakaera hori nabaritzen da gaitan ere, ez agian plazan bezainbertze, txapelketako gaiek badutelako txapelketako kutsua.

Gai politikoen falta sumatu izan dut. Ez zaizu pasatu? Aurten nik kantatu dudana bi saioetan eta bertze batean egon naiz, eta ez da gai politikorik izan. Finalean uste dut bakarren

bat tokatuko dela, baina jendartearen joerak, lehentasunak edo agenda nondik nora doan horrek ere markatzen du eta politikagintzan aritzen diren talde edo erakundeen ekimena ez da agian handiena. Bertzelako eragile sozial batzuen dinamikak gain hartzen ari dira eta baliteke gaitan ere hala izatea.

Halere, finala egun seinalatuan izanen da, ETAren armagabetzearekin batera. Biharamunean Korrika iritsiko da, gainera, Iruñera. Bertso finala bezala, gobernuen babesarekin oraingoan. Asteburu indartsua dator. Euskararentzako, kulturgintzarentzako bete-betea. Baionako ekitaldia, armagabetzearen gauzatze hori ere izango da eta bi horien tartean dago gure finala. Nafarroan gure finalak badauka indarra eta garrantzia. Badakit

sarreraren salmenta ongi doala, aurrekoetan baino hobeki, baina ez dakit, niri zalantza batzuk sortzen zaizkit, agian nire lehentasun eskala propioa dudalako. Iruditzen zait bai armagabetzea bai Korrika izugarri ekitaldi potenteak direla eta gu, tartean, hortxe egongo garela. Ziur, urtero izan duen bezala, bere tokia izanen duela.

Duela bi urte txapeldunorde izan zinen. Bada zure helburua txapela lortzea? Egia erran, ez. Ikusten dut bertsotan nire mailan ongi nabilela, oso ongi, inoizko maila onenarekin, eta gustatuko litzaidake hori ateratzea. Txapela opari handi bat da, baina ardura ere badakar: bertso saioak, horietan erantzun beharra... Horrek ekartzen du bertze konpromiso edo ardura batzuk utzi behar izatea.

Zortzi finalista zarete eta zortziak mutilak. Halere, Luzia

«Inoiz baino neska gehiago ditugu gaztetxoetan ere eta uste dut epe ertainera aldatzen joango dela finaleko argazkia. Hala ez bada, orduan bai, piztu beharko dugu alarma gorri-gorri bat»

Goñi 89 urteko bertsolariak jantziko dio txapela irabazleari. Zein gogoeta sortzen dizkizu horrek? Txapelketako antolatzaile taldean nago eta Luzia Goñik txapela jantzeko erabakia hartu genuen, hamarkadetan emakumearen isla delako. Talentu handia oholtzarako, baina hori garatzeko aukerarik ez. Hamarkadetan gizonezkoen mundua izan da bertsogintza, gainontzeko esparru gehienak bezala. Berak, inoren laguntzarik gabe, bere kabuz ikasiz, idatziz, gogoetak eginez, bakardadean, sortu ditu olerki sorta ederrak. Kaleratu ere berak egin zituen, noski. Berak egin du bere bidea, inoren laguntzarik eta babesik gabe, isilean, inoren errekonozimendurik gabe. Iruditzen zait merezi duen errekonozimendua eginen diogula berari eta historiaren itsasoan galdurik egonen diren Luzia Goñi guztiei. Gero, egia da zortzi bertsolariak mutilak garela. Barrutik ateratzen zaizun lehendabiziko gauza da: «Buf, berriz ere!». Mutilak eta gazte-gazteak ere ez. Gazte erraten digute 36 urte ditugunoi. Saioa Alkaiza finaletik hurbil gelditu da, duela bi urte bezala. Haurren bertso eskoletan gehienak neskak dira, baina gero nerabezaroan gutxiago dira. Azken urteetan inoiz baino neska gehiago ditugu gaztetxoetan ere, eta nik uste dut epe ertainera pixkanaka aldatzen joango dela finaleko argazkia. Hala ez bada, orduan bai piztu beharko dela alarma gorri-gorri bat. Uste dut badugula non gogoeta egin, non baliabideak jarri, identifikatzeko zer gertatzen ari zaigun. Badakit Bertsozale elkarteak bakarrik ezingo duela hori konpondu, jendartearen arazoa delako, baina eredugarria izaten ari dela iruditzen zait gogoeta asko egiten ari delako eta emakume taldeak bertsogintzaren inguruan hausnarketa gehien egiten ari direnak direlako. Espero dezagun oreka handiagoa egotea. Belaunaldi aldaketa ere eman beharra dago eta oholtzan eman nahiko nuke.

ENEKO FERNANDEZ MARITXALAR

«Bertsolari osoagoa ikusten naiz eta garapen hori azaldu nahi dut»

Eneko Fernandezek (Lesaka, 1977) sentsazio onak ditu. Lasai eta gogotsu sentitzen da. Inoiz ez zitzaion pasatu lehendabiziko fasean pasatu zitzaiona. Uhartan abestu zuen lehenengo eta hagitx-hagitx disgustura gelditu zen. «Sentsazio eskasekin, urduri, lotua, indarrik gabe...». Agoitzen kontent zen horri buelta eman ziolako. «Aldarte hagitx txar batetik heldu nintzen eta horri buelta eman nion. Nahiko lasai eta txukun aritu nintzen. Bertsotan badakit gauza batzuk hobetu behar ditudala, baina sentsazio orokorra ona

izan zen». Sentipen on horiekin goitituko da, hortaz, Anaitasunako oholtzara. «Inork ez dizu deus ziurtatzen horrekin, baina konfiantzarekin joatea garrantzitsua da».

Hirugarren txapelketa eta hirugarren finala duzu. Zu zara berriena kantuan, 2011n hasi baitzinen bertso eskolan. Bai, eta adinean denetan zaharrena naiz. Hagitz berezia da konbinazioa. Bertze gehienak haurretan hasiak dira kantatzen. Xabi Maia nirekin batera hasitakoa da.

Kuriositatea dut: nolatan hasi zinen helduaroan? Beti izan dut gustuko, baina inoiz ez nuen pausoa eman bertze gauza batzuk nituelako buruan. Lagun batekin solasean elkarrekin hasiko ginela erabaki

genuen. Apustu gisa jarri genuen: hurrengo ostiralean! Ni apuntatu nintzen, bera ez. **Hasi eta bi urtera finalera salto egin zenuen.** Egia erran, nire kasua berezia da

zentzu horretan. Justu hasi nintzen garaian helduen bertso eskolei indarra eman zitzaien, Bardoak txapelketarekin, eta gaztetan hasi ez zen jende dexente hasi zen bertsotan. Baina nire kasua da

Bere bertso lagunei bezala Eneko Lazkozi ere (Etxarri Aranatz, 1983) ongi etorri zitzaion astelehenean Anaitasunan, finalaren agertokian, biltzea, talde giroa sortzeko, batez ere.

Nola ikusten duzu finaleko zortzikotea? Ongi. Azken finaletatik ez da gehiegi aldatu. Xabi Maiak lehendabiziko aldiz kantatuko du, baina gainontzeko zazpiak aurreko finalean ere han ginen. Orokorrean bertso maila ona dugula uste dut eta orain behar dena da guztiok gure onenetik ematea. Hala final on bat egingo dugu.

Baduzu helburu berezirik finalerako? Zein asmorekin joanen zara? Asmoa ahalik eta bertso onenak botatzeko izan da. Ez dut neure buruarentzat helburu zehatzik markatu nahi. Nire onena eman eta horren ondorioz gero saritxoren bat iristen bada, ongi etorria izango da.

ENEKO LAZKOZ MARTINEZ

«Aukeraz disfrutatu eta ahalik eta bertso onenak botatzeko da asmoa»

Aurkezpenean aipatu zenuen sentsazio polit batekin gelditu nahiko zenukeela. Bai, azkenean lau finaletan kantatu dut eta zeure burua estututa joaten bazara zaila izaten da bertsotan gustura aritzea eta azkenean halako plaza polit batean kantatzeko aukera beti ez duzu. Pena da behin edukita sufritzen egotea. Bertan zaudenean gozatzen egotea pozgarriagoa da. Eta gozatzen baduzu normalean bertsotan ongi ari zarelako da eta horrek izaten ditu bere ondorioak.

Aitzinekoetan sufritzea pasa izan zaizu?

Azken finala oso gustura kantatu nuen, baina pentsamendu horrekin joan nintzelako pixka bat: Joan, aukera horretaz disfrutatu eta bertsotan egin. Oso oroitzapen ona daukat. Aldiz, duela lau urtekoan Euskal Herriko txapelketara sailkatzeko kontu hori nuen buruan eta nahi gabe neure burua behar baino gehiago estutu nuen. Kasik gehiago egon nintzen horretan pentsatzen zetorren bertsoan baino eta azkenean ez nintzen gustura aritu.

Bai. Gainera, gero ez zinen pasatu eta kolpea hartu zenuen. Bai, bai, gainera gero hori! [dio

barrez]. Gutxigatik kanpoan gelditu nintzen. Baina hortik ere ikasten da.

Aurtengo finala intentsitate ttikiagoz bizitzen ari zarela ere aditu dizut. Bai, duela gutxi alaba bat izan genuen etxean eta burua beste kontu batzuetara daukat. Lehen asko bizitzen nuen txapelketa, ia saio guztietan egoten nintzen. Aurten, ordea, nire saioetara besterik ez naiz joan eta urrutixeagotik bezala segitu dut. Beste bizitzeko modu bat.

Grazia egin dit erraten zenuelako zeure burua urduri ez ikusita urduri jarri zarela. Bai, bai, bertsotan ongi egiteko tentsio puntu bat behar da. Oso lasai zaudenean burua ez da berdin martxan jartzen eta hain lasai egoteak larritzen ninduen gero agian behar adinako tentsio hori ez nuelako izango kantatzeko orduan. Gero oholtzara igo eta normalean triapak pixka bat nahasten dira.

paradigmatikoena zentzu horretan txapelketan emaitzak atera zirelako. Bertze kasu guztietan ez da pasatu. Xabi orain ailegatu da finalera. Nire kasuan lehendabiziko Bardoetan irabazi nuen, gero txapelketan finalera iritsi nintzen. Deigarria da sailkapenetan goian azaldu naizelako.

Emaitza onak eman dituzu eta aipatu duzu garapena erakustera zoazela finalera. Bertsotan hagitz espazio egokia harrapatu dut momentuan bilatzen nuenerako eta pila bat disfrutatzen ari naiz, baina ikusten ari naiz egindako lanarekin garapena nabarmena dela. Nahi dudana hori da, orain bi urte nintzena baino bertsolari osoagoa ikusten naiz eta nire garapen hori azaldu nahi dut. Denei gustatzen zaigu sailkapenean ahalik eta goien egotea, baina niretzat dena ondorio bat da. Hori dena ematen badut nire mailan kokatuko naiz. Ez dakit zein

izanen den, baina dagokidana. Hori bilatzen dut, urteotan izandako garapena erakustea.

Garapena zein zentzutun, bertsoen kalitatean ala gaiei heltzeko moduan? Bietan. Bai teknikoki bertsoa nola egin, errimen aberastasuna, bai gaiak nola hartu, elkarrizketak nola garatu... Alor guztietan. Gauza denetan bezala, lantzen duzun heinean garapena ikusten duzu.

Zein ariketatan disfrutatzen duzu gehien? Hasieratik normalean bakarka gehiago disfrutatu dut. Kostatzen zitzaidan ofiziotan elkarrizketa bat gauzatzea. Berandu hasita, nire bertsoa egiten nuen eta horretan kontzentratu behar nuen, kasik bertzeari entzun gabe. Orain ahalegin horretan ari naiz pausorik handienak ematen. Bertzeari entzun, hortik elkarrizketa bat egiten saiatu, erantzuten... Orduan, parekatzen

«Nafarroako bertsolaritzaren mailak orokorrean goiti egin du azken urteetan, niretzat nabarmen. Bertsolarien lanaren ordaina da. Zein hutsune ikusten ditudan? Kostatzen ari da pixka bat gazte berriak irtetea»

joan direla uste dut bakarkakoa eta ofizioetakoa. Orain bietan aritzen naiz gustura. Ofizioetan gusturago, agian.

Nola ikusten dituzu zure kideak eta orokorrean Nafarroako bertsolaritza? Zein indargune eta hutsune ikusten dizkiozu? Indarguneei dagokienez, mailak orokorrean goiti egin du azken urteetan, nabarmen. Nafarroako bertsolarien lanaren ordaina da. Zein hutsune ikusten ditudan? Kostatzen ari da pixka bat gazte berriak irtetea. Emakumeen aldetik afera konplikatuagoa da, baina bertsolaritzan ere eragiten du eta finaleko oholtza da horren adierazgarri. Pena bat da, baina arazo horren erroak ez dira bakarrik bertsolaritzakoak eta ez daude bakarrik orain. Landu beharreko gauza bat da. Hor ikusten ditut gabeziarik handienak. Bestela Nafarroako bertsolaritza nahiko osasuntsu ikusten dut eta indartzeko intentzioz.

Asteburu biribila izanen da Iruñekoa. Finala eta Korrika ongi etorriak izanen dira, eta ETAre armagabetzea ere izanen da Baionan. Zein gogoeta egiten duzu horren inguruan? Asteburu hagitz inportantea da. Baionakoa, dudarik ez, ekintza nabarmena da. Iruñeari dagokienez, euskaran zentratutako asteburu hagitz potentea izanen da. Nafarroan beharrezkoak dira oraindik halako ekintzak, euskara indartuko dutenak. Asteburu honetan elkartuko dira euskararekin lotutako ekintza potenteenak izan daitezkeenak. Udalaren eta nafar Gobernuaren babesarekin. Besta handi bat da, baina abagune garrantzitsua ere bai, aldarrikatzeko eta euskarari bultzada handi bat emateko. Zer garen azaltzeko, ze indar dugun, bagarela norbait Nafarroan errateko eta euskaraz bizi nahi dugula adierazteko. Jendea animatu nahiko nuke saiora etortzera.

Lehendabiziko finalaurrekoan, Beran izan nintzen eta animoa baxu samar sumatu nuen bai bertsolarien artean bai entzuleen artean. Galdetu nahi nizun zein sentsazio izan zenituzten zuek oholtzan. Bai, nahiko saio arraroa izan zen. Ni pertsonalki nahiko arraro sentitu nintzen eta publikoa ere hotz samar sumatu nuen, beharbada oso erosoak zirelako aulkiak edo ez dakit zergatik. Denon artean kutsatu zen halako giro arraro samar bat. Nik ez nekien ongi ala gaizki ari nintzen ere eta gero kartzelara joan ginenean, ingurukoekin hizketan, beraiek ere antzeko sentsazioak zituztela ikusi nuen. Nahiko giro hotza egon zen, baina saioa hain txarra izan zenik ez dut uste.

Bertze saioa non kantatu zenuen? Lakuntzan, eta han oso giro

polita izan zen. Saioa nahiko bizi eta polit joan zen.

Zer nolako finala aurreikusten duzu? Anaitasunan ez da girorik faltako. Nik duela lau urtetik dudan oroitzapena da plaza oso beroa izan daitekeela, baina agian duela lau urte ez genuen sekulako bertso saioa ere egin. Ez zen agian egin genezakeen mailakoa izan. Eta nik pertsonalki oso oroitzapen ona ez daukat alde horretatik. Baina plaza bezala giroa sortzeko oso ona dela iruditzen zait. Duela bi urte giroa oso ona izan zen eta saioa ere ona izan zen. Azkenean publikoa pozik egoteak bertsolariei eragiten die eta bertsolariek ongi egiten ez badute publikoari ere eragiten dio. Denon arteko lan bat da finean. Bertsoa komunikazioa da eta guztiok egiten dugu jaso eta eman. Kutsadura horretan etor daitezke gauza onak eta txarrak.